

Barn- och utbildningsnämnden

Kallelse

Nämnd	Barn- och utbildningsnämnden
Datum och tid	2022-09-08, klockan 08.30
Plats	Kommunkontoret, Sammanträdesrum Gräsö (SR1), Östhammar
Sekreterare	Per-Åke Berg
Ordförande	Josefine Nilsson (C)

Ärendelista

1. Val av justerare	2
2. Fastställande av föredragningslista	2
3. Redovisning av kränkingsanmälningar 2022	3
4. Måltidsfrågor inom sektor bildning	4
5. Mål- och styrtalsarbete inför budget 2023 <i>Föredragande: Fredrik Hübinette och Johan Skage</i>	5
6. Årsbudget 2023: Budget och verksamhetsplan samt flerårsplan 2024-2026 <i>Föredragande: Elisabeth Lindkvist</i>	6
7. Avfallsplan för Östhammars kommun	7
8. Remiss, Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026	9
9. Remiss, Friluftspolitisk plan för Östhammars kommun 2023-2024	11
10. Information om fritidsklubbarnas verksamhet <i>Föredragande: Anneli Lennkvist</i>	12
11. Information från förvaltningen	13
12. Rapporter från skolråd m.m.	14
13. Redovisning av delegationsbeslut	15
14. Information	17
15. Kurs- och konferensinbjudningar	18

Barn- och utbildningsnämnden

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslista

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2022-014

3. Redovisning av kränkingsanmälningar 2022

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Enligt Skollagen ska en lärare, forskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. I Östhammars kommun görs anmälan och utredning i ett digitalt system.

Kränkingsredovisningar ska göras vid varannan nämnd från och med 2021-06-03.

Beslutsunderlag

Muntlig redovisning av ärendet.

Ärendets behandling

Redovisas kontinuerligt.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2022-027

4. Måltidsfrågor inom sektor bildning

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Enligt skollagen ska varje huvudman och skolenhet bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Eftersom skolmåltiderna ingår i utbildningen inkluderas även de av kraven.

Med SkolmatSveriges enkätverktyg får skolan hjälp med att systematiskt säkerställa och utveckla skolmåltidens kvalitet.

Enkätens resultat ska fungera som ett underlag för dialog och samarbete kring skolmåltiderna. Undersökningen med SkolmatSverige genomfördes hösten 2021 i Östhammars kommuns grundskolor och redovisades på barn- och utbildningsnämndens sammanträde 2022-03-17. Resultatet visade på ett stort missnöje vad gäller matens kvalitet, svarsfrekvensen var cirka 35 procent. Mot bakgrund av resultaten behöver det klargöras vad som kan göras för att matupplevelsen ska bli bättre för så många elever som möjligt.

Barn- och utbildningsnämnden gav vid sammanträdet 2022-06-02 chefen för sektor Bildning i uppdrag att redovisa hur arbetet fortgår avseende måltidsfrågor i de delar som nämnden ansvarar för. Uppdraget ska redovisas på arbetsutskottets sammanträde 2022-08-25.

Beslutsunderlag

- Utredning Måltidsfrågor.

Ärendets behandling

Arbetsutskottet 2022-04-07.

Barn- och utbildningsnämnden 2022-06-02.

Beslutet skickas till

Chef sektor bildning, Christina Stenhammar.
Chef sektor verksamhetsstöd, Helen Åsbrink
Måltidschef, Annelie Wallén

Barn- och utbildningsnämnden

Klockan 10.00

Dnr BUN-2021-106

5. Mål- och styrtalsarbete inför budget 2023

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden kommer att besluta budget och verksamhetsplan 2023 samt flerårsplan 2024-2026 vid nämndens sammanträde 2022-10-06. En del i arbetet är att se över nämndens mål- och styrtal.

Arbetsutskottet gav vid sammanträdet 2022-08-25 chefen för sektor bildning i uppdrag att se över de nyckeltal som idag finns och minska antalet. Uppdraget ska redovisas på barn- och utbildningsnämndens budgetdag 2022-09-14.

Beslutsunderlag

- Muntlig information.

Beslutet skickas till

Kvalitetsutvecklare, Fredrik Hübinette.
Kvalitetsutvecklare, Johan Skage
Chef sektor bildning, Christina Stenhammar.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2021-106

6. Årsbudget 2023: Budget och verksamhetsplan samt flerårsplan 2024-2026

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden ska besluta om preliminär drift- och investeringsbudget och verksamhetsplan för 2023 samt flerårsplan 2024-2026.

Beslutsunderlag

- Muntlig information.

Beslutet skickas till

Verksamhetscontroller, Elisabeth Lindkvist
Chef sektor bildning, Christina Stenhammar

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2022-31

7. Avfallsplan för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar yttrandet och överlämnar det till avfallsenheten sektor samhälle.

Ärendebeskrivning

Varje kommun ska ha en avfallsplan. Avfallsplanen ses över vart fjärde år och revideras vid behov. Den ska omfatta allt avfall som uppstår i kommunen (dock ej radioaktivt avfall) och tydliggöra kommunens mål och åtgärder för att hantera avfallet och minska avfallets mängd och farlighet. Avfallsplanen är därmed hela kommunens strategiska plan. Kommunen har upprättat ett förslag till avfallsplan med handlingsplan och övriga bilagor. Östhammars kommuns nu gällande avfallsplan beslutades 2011 och justeringar gjordes 2015. Mycket har hänt inom lagstiftning och samhällsutveckling och det är dags att revidera hela planen. Arbetet inleddes under 2021 med bl.a. workshops för förtroendevalda, tjänstepersoner och allmänhet, där privatpersoner, företag, föreningar och andra organisationer deltog. Planen innehåller tre mål:

1. Cirkulera mera
  2. Sortera mera
  3. Minska miljöpåverkan
- En viktig del av avfallsplanen är handlingsplanen med åtgärder som ska förverkliga planens intentioner. Några exempel på åtgärder som återfinns i handlingsplanen är:
  - Skapa förutsättningar för återbruk av kontorsmöbler och IT-utrustning från kommunens egna verksamheter.
  - Underlätta för besökare att lämna avfall, i syfte att minska nedskräpningen och förbättra sorteringen, genom information och god service.
  - Utveckla sorteringsmöjligheterna.
  - Förbättra informationen om förebyggande av avfall till skolor och invånare samt bättre skyltning på våra ÅVC

Samrådstid 7 juni – 15 september 2022

Yttrande

Sektor Bildning har deltagit i arbetet med att ta fram förslaget till en ny Avfallsplan för Östhammars kommun. De åtgärder som finns med i handlingsplanen som berör BUN är följande:

- Utbilda skolelever i avfallshantering och resursbesparing med skolbesök från avfallsenheten i t.ex. årskurs 3 och 7.

Barn- och utbildningsnämnden

- Genomföra hållbara och cirkulära upphandlingar med fokus på resurshushållning. Att ställda krav följs upp.
- Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter.
- Samordna insamling av utsorterat avfall från kommunala verksamheter (förpackningar, FA, elavfall etc).

Ovanstående åtgärder är rimligt att BUN kan hantera, det förutsätter ett samarbete med olika berörda verksamheter. Till exempel så kan BUN säkerställa att sektor Bildning källsorterar men inte att själva källsorteringsmöjligheten finns. Den vilar på Sektor Samhälle.

Dessa åtgärder kommer att kräva en måttlig kostnad som inte säkert kan rymmas inom ordinarie budgetnivå. Enligt handlingsplanen så ska åtgärderna succesivt införas, vilket gör att de kan tas hänsyn till i kommande budgetarbete.

Beslutsunderlag

- Förslag till avfallsplan med handlingsplan och övriga bilagor finns i arbetsrummet.
- Yttrande (se ovan).

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2022-050

8. Remiss, Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar yttrandet och överlämnar det till kultur- och fritidsnämnden.

Ärendebeskrivning

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanen för Östhammars kommun 2023-2026 omfattar folkbiblioteken och skolbiblioteken. Det är ett styrdokument som ger vägledning för bibliotekens verksamheter under perioden 2023-2026. Biblioteksplanen ska användas som ett styrdokument för bibliotekens arbete och anger mål och principer som biblioteken ska sträva efter att uppnå. Dessa ska konkretiseras genom handlingsplaner. Biblioteksplanen kommer att revideras och utvärderas efter fyra år medan handlingsplanerna utvärderas och omarbetas årligen.

Kultur- och fritidsnämnden har 2022-06-02 beslutat att remittera förslag till Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026 till kommunens övriga nämnder, chefer och berörda råd.

Remisstiden är 7 juni – 12 september 2022.

Yttrande

Sektor Bildning har deltagit i arbetet med att uppdatera Biblioteksplanen. Biblioteken är en viktig mötesplats, något som bör betonas i planen, skolbiblioteken bidrar till elevernas vilja till och förmåga att vara aktiva demokratiska medborgare. Sektor Bildning anser att det är viktigt att det framgår kring kravet på skolorna att ta fram en lokal skolbiblioteksplan.

Sektor Bildning anser att det är angeläget att det förtydligas kring Digitalisering, kring vad som avses, om det gäller den digitala utvecklingen eller annat.

Skolbibliotek är ett krav i skollagen, viktigt att vi håller oss till begreppet skolbibliotek och inte använder andra benämningar. På sidan 8 används begreppet "skol- och gymnasiebibliotek". Det är angeläget att det finns en etablerad samverkan med rektor och skolans personal, något som kan betonas i stycket om Samverkan. Planen betonar vikten av samverkan på flera ställen, förslagsvis samlar planen all skrivning kring samverkan under stycket om Samverkan.

I stycket Skolbibliotekens fokusområden står att "*När det gäller informationssökning, digital kompetens och källkritik finns förbättringspotential*". Det behövs ett förtydligande kring det påståendet. Var kommer det ifrån? Skolinspektionen? I slutet av samma stycke står att skoleleverna är framtidens biblioteksanvändare, vi föreslår att planen istället betonar att

Barn- och utbildningsnämnden

eleverna är biblioteksanvändare och att skolbiblioteken finns till för undervisningen för att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet.

Från den 1 juli 2022 finns det en ny läroplan för grundskolan LGr 22, viktigt att vi hänvisar till den i planen. Under stycket Skolbiblioteksverksamhet hänvisas till LGr12.

Utöver ovanstående finns en del synpunkter av redaktionell karaktär.

Beslutsunderlag

- Remissversion av Biblioteksplan för Östhammars kommun 2023-2026.
- Yttrande (se ovan).

Beslutet skickas till

Kultur- och fritidsnämnden.

Barn- och utbildningsnämnden

Dnr BUN-2022-049

9. Remiss, Friluftspolitisk plan för Östhammars kommun 2023-2024

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden antar yttrandet och överlämnar det till kultur- och fritidsnämnden.

Ärendebeskrivning

Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder och verksamheter och därför finns ett behov av en gemensam plan för arbetet. Kultur-och fritidsnämnden tar därför fram en Friluftspolitisk plan för Östhammars Kommun. Arbetet med friluftslivet genomförs också i stor utsträckning av och tillsammans med lokala och regionala organisationer.

Planen tar utgångspunkt i kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden *en lärande kommun* och *en hållbar kommun* och knyter an till såväl lokala som regionala och nationella mål för friluftsliv och folkhälsa. Friluftslivet i Östhammars kommun ska vara tillgängligt för alla. Att vistas i naturen främjar hälsa och välmående och ett rikt friluftsliv främjar såväl folkhälsa som biologisk mångfald. Syftet med friluftsplänen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Den friluftspolitiskaplanen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning.

Kultur- och fritidsnämnden har 2022-06-02 beslutat att remittera förslag till Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024 till kommunens övriga nämnder, chefer, berörda råd och andra lokala och regionala organisationer inom friluftsliv. Remisstiden är 7 juni till 12 september 2022.

Yttrande

I den Friluftspolitiska planen för Östhammars kommun 2023-2024 behöver verksamheten Förskola skrivas in som en egen skolform och inte ingå i verksamheten skola. För fokusområdet Ett rikt friluftsliv i skolan behöver arbetet prioriteras i åtgärdsplanen för de orter/skolor som idag delvis eller helt saknar natur i sin närhet. Frågan om hur åtgärderna ska finansieras dels i uppförande men också i driftsperspektiv behöver klargöras.

Beslutsunderlag

- Friluftspolitisk plan för Östhammars kommun 2023-2024, Remiss
- Yttrande (se ovan).

Beslutet skickas till

Kultur- och fritidsnämnden.

Barn- och utbildningsnämnden

Kl. 13.00

10. Information om fritidsklubbarnas verksamhet

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information om verksamheten vid fritidsklubbarna, som finns vid Vallonskolan och Frösåkersskolan.

Beslutsunderlag

Muntlig information.

Barn- och utbildningsnämnden

11. Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av information från förvaltningen.

Barn- och utbildningsnämnden

12. Rapporter från skoloråd m.m.

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av rapporterna.

Ärendebeskrivning

Barn- och utbildningsnämnden rapporterar från möten på skoloråd m.m.

Barn- och utbildningsnämnden

13. Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

När barn- och utbildningsnämnden delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett barn- och utbildningsnämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som nämndens beslut. Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till barn- och utbildningsnämnden.

Följande förteckningar över delegationsbeslut i verksamhetsfrågor redovisas:

2022-08-09	Särskolestrateg Anne Lee Larsson (Mottagande i grundsärskolan)
2022-08-16	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Stöd för inackordering)
2022-08-16	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Kontant ersättning utom länet)
2022-08-16	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Utbyte av busskort mot kontant ersättning)
2022-08-17	Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist (Kontant ersättning utom länet)
2022-08-22	Chef sektor Bildning Christina Stenhammar (Yttrande till Skolinspektionen)
2022-08-23	Rektor Hanna Söderberg (Beslut om vilka kurser som ska erbjudas som programfördjupning på nationellt program)
2021-08-23	Rektor Hanna Söderberg (Beslut om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val)
2021-08-23	Rektor Hanna Söderberg (Beslut om antalet undervisningstimmar för varje kurs m.m.)

Barn- och utbildningsnämnden

- 2022-08-31   Rektor Magnus Kjellsson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Rektor Niina Johansson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Rektor Anna-Karin Sehlstedt Stål
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Rektor Frida Berggren
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Rektor Ingrid Wester
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Rektor Helena Åsberg
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Rektor Margareta Rahm Jansson
(Beslut att inleda utredning vid kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten)
- 2022-08-31   Ansvarig för skolskjutsfrågor Elisabeth Lindkvist
(Beslut om skolskjuts)

Barn- och utbildningsnämnden

14. Information

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av beslut som tagits av andra myndigheter samt annan viktig information som berör barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde.

- 1) Dnr Ks-2022-353
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2022-06-14 avseende Inrättande av visselblåsningsfunktion enligt Lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden SFS 2021:890.
- 2) Dnr Ks-2022-51
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde 2022-06-21 avseende Statens servicecenter – information och tidsplan.
- 3) Dnr Ks-2022-139
Utdrag ur protokoll fört vid Kommunfullmäktiges sammanträde 2022-06-14 avseende Fastställande av budget 2023 och flerårsplan 2024 – 2026, drift- och investeringsbudget.
- 4) Dnr REV-2022-3
Granskning av kommunens förebyggande arbete mot korruption, 2022-08-24.

Barn- och utbildningsnämnden

15. Kurs- och konferensinbjudningar

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Redovisning av aktuella kurs- och konferensinbjudningar.

Christina Stenhammar, sektor bildning,
Annelie Wallén, sektor verksamhetsstöd

Utredning Måltidsfrågor inom sektor bildning

Bakgrund

Genom att integrera skolmåltiderna i skoldagen skapas mervärden – utan att det behöver kosta mer. Att investera i bra måltider i skolan är att investera i hela verksamheten. Måltiderna har betydelse för elevernas hälsa, trivsel och förutsättningar för att orka lära – faktorer som i slutändan påverkar skolresultaten. Skolmåltiderna är därför en viktig del av en bra skola och en värdefull resurs att ta vara på.

I skollagen finns krav på att varje huvudman och skolenhet ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Eftersom skolmåltiderna är en del av utbildningen omfattas även de av kravet. Kvalitetsarbetet ska genomföras i dialog med ledning, personal, elever och vårdnadshavare.

Med SkolmatSveriges enkätverktyg får huvudmannen hjälp med att systematiskt säkerställa och utveckla skolmåltidens kvalitet. Enkätens resultat ska fungera som ett underlag för dialog och samarbete kring skolmåltiderna. I Östhammars kommun genomfördes enkätundersökningen SkolmatSverige hösten 2021 och redovisades på barn- och utbildningsnämndens sammanträde 2022-03-17. Resultatet visade på ett stort missnöje vad gäller matens kvalitet, svarsfrekvensen var cirka 35 procent. Mot bakgrund av resultaten behöver det klargöras vad som kan göras för att matupplevelsen ska bli bättre för så många elever som möjligt.

Barn- och utbildningsnämnden gav vid sammanträdet 2022-06-02 chefen för sektor Bildning i uppdrag att redovisa hur arbetet fortgår avseende måltidsfrågor i de delar som nämnden ansvarar för. Uppdraget ska redovisas på arbetsutskottets sammanträde 2022-08-25.

Representanter från Måltidsenheten och sektor Bildning har startat en arbetsgrupp som kallas *Ambassadörer för skolmåltider*. Gruppens syfte har varit att enas om mål och ambitioner, skapa rutin för att regelbundet mäta kvalitet samt arbeta för utveckling och förbättring.

Föreslagna åtgärder för att öka skolmåltidens kvalitet

En måltid är mer än maten på tallriken. Måltiden omfattar exempelvis även skolmatsalen, sällskap och stämning. Det finns ingen universallösning för alla elever.

Den fysiska och sociala miljön

En måltid är mycket mer än maten på tallriken. Både elevers och vuxnas beteende i skolrestaurangen påverkar stämningen och trivseln. Precis som på en vanlig restaurang har det stor betydelse om eleverna verkligen känner sig välkommen. Varje skola kommer se över miljön i Skolrestaurangen så att både elever och vuxna tycker det är trevligt att äta där.

Christina Stenhammar, sektor bildning,
Annelie Wallén, sektor verksamhetsstöd

Måltidsmiljön blir lugnare om vuxna äter tillsammans med eleverna. Lärare i de lägre åldrarna äter alltid med eleverna och matkuponger fördelas ut till skolorna enligt en överenskommen modell då det även för de äldre eleverna är det värdefullt med vuxna som deltar vid måltiden. All måltidspersonal kommer att få utbildning i hur de ska agera när elever utsätts för kränkande behandling och skolpsykolog och specialpedagog kommer att erbjuda utbildning i lågaffektivt bemötande till all måltidspersonal. För att få till ett bra förhållningsätt från våra elever kommer ordningsregler att lyftas på alla skolor.

Matråd på alla skolor

Vi behöver utgå från elevernas erfarenheter, intressen, behov och åsikter och ta tillvara deras tankar och idéer. Det är viktigt att lyssna på och involvera eleverna. Under pandemin har matråden pausats, men nu kommer det att återupptas på alla skolor. I matrådet ska representanter för skolledningen, elever från olika klasser, lärare och skolmåltidspersonal finnas med.

Reducera antalet dagar med vegetarisk kost och satsa på populära vegetariska rätter

Kommunstyrelsen efterfrågade 2018 om enbart svenskt kött och fågel kunde serveras av måltidsenheten med oförändrad budget och om inte, vilka förändringar i menyn som behövde genomföras för en oförändrad budget. Måltidsenheten lämnade ett förslag som innebar en kostnadsökning på 250 tkr (2018 års siffror) vid servering av enbart svenskt kött och fågel med oförändrad meny. För en oförändrad budget och servering av enbart svensk kött och fågel behövde en förändring av meny genomföras. Denna förändring innebar en ökning av andelen vegetarisk mat och förslaget innebar två helserveringar vegetarisk mat per vecka. Därefter tog KS beslut om att enbart svensk kött och fågel skulle serveras av måltidsenheten i Östhammar kommun. Med detta beslut följde ingen budgetökning och måltidsenheten började i jan 2019 att servera enbart vegetarisk mat två gånger per vecka. Detta har inte fallit väl ut bland matgästerna. Både elever, vårdnadshavare och pedagoger har varit starkt kritiska mot denna inriktning. Därför föreslår måltidsenheten ett pilotprojekt som under höstterminen 2022 innebär en minskning av andelen vegetarisk mat från två dagar till en dag i veckan. Måltidsenheten följer kontinuerligt upp populariteten på de maträtter som serveras och kommer att lägga extra stor vikt att följa upp de vegetariska rätter som serveras.

Prova på mer grönt

På Frösåkersskolan föreslås en satsning under höstterminen på salladsbordet där eleverna ska erbjudas att prova olika alternativ. Det finns ett förslag att utmana grönskaksätande med tex smaksceder och temaperioder.

Uppföljande enkätundersökning

En ny enkätundersökning Skolmat Sverige ska genomföras innan höstlovet vecka 43 2022, det är en uppföljning av den enkäten som genomfördes vid samma tidpunkt 2021. Uppföljningen gäller skolmatens kvalitet och upplevelsen av den.

Christina Stenhammar, sektor bildning,
Annelie Wallén, sektor verksamhetsstöd

Biblioteksplan

för Östhammars kommun
2023-2026

Antaget av	Instans
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och §
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Roll

Innehåll

Bakgrund och syfte.....	3
Bibliotekens uppdrag.....	3
Folkbibliotek	4
Biblioteken och kommunens strategiska inriktningsområden	4
En hållbar kommun	4
En lärande kommun	5
En öppen kommun	5
En attraktiv och växande kommun.....	5
Folkbiblioteksverksamhet	5
Folkbibliotekens fokusområden	6
Barn och unga med fokus på språkutveckling samt läsfrämjande arbete.....	6
Funktionsnedsättning	7
Digitalisering.....	7
Nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska	7
Skolbibliotek	8
Skolbiblioteksverksamhet	8
Skolbibliotekens fokusområden	9
Samverkan	9
Styrande dokument förutom bibliotekslag och skollag.....	10
Internationellt antagna styrdokument.....	10
Nationellt antagna styrdokument	10
Regionalt antagna styrdokument.....	10
Lokala styrdokument.....	10

Bakgrund och syfte

Enligt bibliotekslagen ska kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Biblioteksplanen för Östhammars kommun 2023-2026 omfattar folkbiblioteken och skolbiblioteken. Det är ett styrdokument som ger vägledning för bibliotekens verksamheter under perioden 2023-2026.

Biblioteksplanen ska användas som ett styrdokument för bibliotekens arbete och anger mål och principer som biblioteken ska sträva efter att uppnå. Dessa ska konkretiseras genom handlingsplaner. Biblioteksplanen kommer att revideras och utvärderas efter fyra år medan handlingsplanerna utvärderas och omarbetas årligen.

Östhammars kommun består av fem orter, Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar. Kommunen är flerkärnig och till ytan stor med mycket landsbygd vilket har stor betydelse i planering och drift av biblioteksverksamheten. Huvudbiblioteket är placerat i Östhammars kulturhus Storbrunn.

Bibliotekens uppdrag

Folk- och skolbibliotek tillhör det allmänna biblioteksväsendet och regleras av bibliotekslagen (2013:801). Skolbiblioteksverksamheten regleras även av skollagen (2010:800). Förutom lagstiftningen regleras biblioteksverksamheter av olika styrdokument på internationell, nationell, regional och lokal nivå. De internationella dokumenten av störst betydelse för biblioteksplanen är UNESCO:s och IFLA:s folk- och skolbiblioteksmanifest, samt Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter. Det senare dokumentet är sedan 1 januari 2020 svensk lag. På regional nivå är det Region Uppsalas kulturplan 2023-2026 och Biblioteksplan Region Uppsala 2020-2023 som är de främsta styrdokumenterna.

I bibliotekslagens paragraf 2 anges att ändamålet för det allmänna biblioteksväsendet är att verka för det demokratiska samhällets utveckling, bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Det anges även att biblioteket ska finnas tillgängligt för alla.

I bibliotekslagen stadgas att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av informationen. (2013:801 § 4)

Likaså ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Detta bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken samt andra språk än svenska.

I UNESCO:s och IFLA:s folkbiblioteksmanifest står att folkbibliotekens huvuduppdrag är att verka för information, läskunnighet, utbildning och kultur. (Bibliotekens internationella manifest)

I tider av samhällskris och osäkerhet är bibliotekets roll som informationsförmedlare extra betydelsefull, och bibliotekarierna fyller med sin källkritiska kompetens en viktig funktion.

I Barnkonventionens fjärde artikel fastslås att varje stat ansvarar för och utnyttjar sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter.

Region Uppsalas kulturplan stöder sig på nationella kulturpolitiska mål och understryker vikten av att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Vidare betonas bland annat kvalitet och konstnärlig förnyelse och främjandet av ett levande kulturarv. Barn och ungas rätt till kultur ska särskilt uppmärksammas. (Kultur i hela länet – hela livet. Region Uppsalas kulturplan 2023-2026)

I den regionala biblioteksplanen har fyra fokusområden formulerats. Dessa är stärkt demokrati, inkludering, det digitaliserade samhället och det lärande biblioteket. (Biblioteksplan Region Uppsala 2020-2023)

Folkbibliotek

Bibliotekslagen fastslår att varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. För att säkerställa detta ska kommunens bibliotek ha en fastställd mediepolicy. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. De ska också verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Biblioteken och kommunens strategiska inriktningsområden

Kommunens flerårsplan 2022-2026 specificerar fyra strategiska inriktningsområden: hållbar, lärande, öppen och en attraktiv och växande kommun.

En hållbar kommun

Biblioteken är en funktion för alla medborgare och i ett hållbart samhälle måste alla inkluderas. Biblioteksverksamheten ska vara en källa till läsande, information, kunskapsinhämtning, kulturella upptäckter och livslångt lärande. Biblioteken ska stimulera till alla former av läsning oavsett medieformat och erbjuda möjligheter att uppleva berättelser i olika former. I enlighet med uppdraget att verka för samhällets demokratiska utveckling, ska biblioteken arbeta för fri åsiktsbildning samt öka kunskapen om hur MIK (medie- och informationskompetens) kan användas för lärande och delaktighet i kultur- och samhällslivet. Biblioteken ska vara öppna, personliga och kompetenta bibliotek. Det vill säga en attraktiv mötesplats som enligt lag är till för alla invånare.

En lärande kommun

Både skol- och folkbiblioteken arbetar aktivt med att främja språkutveckling, läsning och lärande på olika sätt. På biblioteken finns ett brett mediebestånd för att inspirera barn, unga och vuxna att utforska nya intressen och fritidsaktiviteter.

En öppen kommun

Ett gott bemötande och bästa möjliga service är en central fråga för biblioteken och hela Sektor samhälle. För att öka tillgängligheten för kommuninvånarna kommer folkbiblioteken att införa så kallat meröppet. Detta är en möjlighet för besökare att komma in på biblioteket utanför bemannade öppettider. Öregrunds bibliotek beräknas starta under 2022 och därefter utvärderas.

För att stärka bibliotekens roll i lokalsamhället krävs aktiv marknadsföring för att kommuninvånarnas kännedom om bibliotekens utbud ska öka.

Medskapande aktiviteter är en del av bibliotekens verksamhet. Biblioteket i Storbrunn har liksom hela kulturhuset medskapande i fokus, och samma strävan finns på de andra orterna där biblioteken ska ta en drivande roll i aktiverande av barns och ungas kreativitet. Öppna bibliotek ska ge utrymme för eget skapande. Ett viktigt mål när det gäller verksamheten med och för barn och unga är att deras egna idéer och önskemål tas tillvara till exempel genom samarbete med kommunens fritidsgårdar.

På biblioteken ska alla känna sig inkluderade och erbjudas lika tillgång till bildning och kultur.

En attraktiv och växande kommun

Inom de närmaste åren är det satsningar på tillväxt i Alunda och Österbybruk. Tillgång till kultur och bibliotek är en faktor som kan bidra till en kommuns attraktionskraft. I Region Uppsalas kulturplan 2023-2026 är ett mål att Uppsala län ska vara en hållbart växande region med en attraktiv livsmiljö. I detta framhålls konst och kultur som utvecklingsfaktorer och delar i ett hållbart samhällsbygge. Biblioteken lyfts fram som en betydelsefull kulturell infrastruktur i länet.

Biblioteken utgör lokala kulturcentra i sina närområden. De är öppna mötesplatser där besökarna kan ta del av många slags kulturyttringar, från litteratur till musik, konst och teater. Facklitteratur och databaser ger tillgång till kunskap och samhällsinformation inom olika områden. Bibliotekens samlade verksamhet bidrar på flera sätt till att öka attraktiviteten och stimulera företagsklimatet i kommunen.

Folkbiblioteksverksamhet

Östhammars kommuns folkbibliotek är placerade i Östhammar, Öregrund och Gimo. I Alunda och Österbybruk finns integrerade skol- och folkbibliotek.

Varje bibliotek fungerar som kulturcentra i sina närsamhällen där tillgången till skön- och facklitteratur, tidskrifter och tidningar är viktig. Biblioteken arrangerar även författarträffar, teaterföreställningar, konserter, filmvisningar, utställningar, bokprat för barn och unga och

olika typer av skapande verksamhet. Programverksamheten i kommunen strävar efter ett varierat innehåll och att vara tillgänglig för alla. Särskilt fokus har de prioriterade grupperna, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska, samt barn och unga. Programverksamheten ska öka delaktigheten i lokalsamhället genom samverkan med föreningar, näringsliv och kommuninvånare. Verksamheten ska även bidra till skapande av nätverk och mötesplatser för lokala kulturutövare samt att ge kommuninvånarna möjlighet att möta lokala kulturutövare.

Kreativa bibliotek är en pågående satsning där de olika biblioteken ses över. Behov och önskemål utifrån det lokala perspektivet beaktas men också utifrån ett omvärldsperspektiv. Gimo var först ut i satsningen och utvärdering av resultatet väntas.

Folkbibliotekens fokusområden

Barn och unga med fokus på språkutveckling samt läsfrämjande arbete

Barn och ungdomar nämns specifikt i lagtexten: ”Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till lästning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar”

Barnkonventionen är numera svensk lag och hänsyn till denna ska särskilt tas.

Kommunen har många olika slags verksamhet som riktar sig till barn och unga. För att nå fler i målgruppen ska biblioteken

- erbjuda alla föräldragrupper inom barnhälsovården ett biblioteksbesök där information om läsning och språkutveckling ges
- Ägna särskild uppmärksamhet åt målgruppen både när det gäller lokalernas utformning och utbudet av medier och program. Biblioteken ska upplevas som en angelägen plats där de både kan studera, låna medier, få boktips, ordna egna arrangemang och bara mötas.

Bibliotekarien med barn- och ungdomsansvar arbetar ständigt med olika läsfrämjande insatser och i nära samarbeten med de andra bibliotekarierna samt skolbibliotekarierna i kommunen. Väl fungerande nätverk finns med bl.a. BVC och de olika förskolorna i kommunen. Medel har erhållits från statens kulturråd för att bedriva utökad verksamhet gällande barns språkutveckling. Bokstartsprojektet i samarbete med BVC, logopedi och öppna förskolan arbetar med språkutvecklande insatser för barn och ungdomar.

Biblioteken ska stödja individen i övergången från barndom till vuxenlivet. Detta genom att ge tillgång till både resurser och en stimulerande miljö som tillgodoser ungdomars behov när det gäller språklig, intellektuell, känslomässig och social utveckling.

Samverkan sker mellan folkbibliotek och ungdomsgårdar kontinuerligt i olika teman.

Litteratur tillhandahålls med fokus på lässtimulans och läsutveckling i grupp och för den enskilde med prioritering utifrån ett jämställdhets-, hbtqi, mångfalds och interkulturellt perspektiv.

Funktionsnedsättning

Enligt bibliotekslagen skall biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning och erbjuda service på den enskildes villkor. Detta sker genom att

- bibliotekarie med tillgänglighetsansvar har anställts
- bibliotekspersonalen har genomgått fortbildning avseende bemötande av personer med funktionsnedsättning
- tillgänglighet för alla medborgare ska säkras i de lokaler och miljöer där kommunen bedriver biblioteksverksamhet
- bibliotekens utbud ska finnas tillgängliga även för individer som har begränsad möjlighet att ta sig till ett bibliotek. Det råder stort behov av uppsökande verksamhet varför biblioteket kommer arbeta med förslag på lösningar.
- det digitala biblioteket erbjuds som ett strategiskt redskap för att nå dessa användares behov
- med olika insatser stimulera läsning på särskilt boende och andra mötesplatser
- information om och handledning kring lättillgängliga medier och material för språkutveckling ska erbjudas på alla bibliotek

Digitalisering

Bibliotekarien med digitalt ansvar har i uppgift att utveckla både personalens digitala användande och att se till att våra besökare och användare får så bra service som möjligt. En av förutsättningarna för det är att det digitala nätverket, wifi, fungerar på ett enkelt, tydligt och lättillgängligt sätt. I dag är detta inte tillfredsställande och behöver ses över.

Att knyta nätverk och arbeta bl.a. med transformation av det digitala användandet i kommunen är en stor del i vårt kommande arbete. Att få in det digitala än mer naturligt i alla våra olika arbetsmoment.

Biblioteken har i uppdrag att öka kunskapen om informationsteknik och möjliggöra för fler att ta del av det digitala samhället. Detta sker genom att

- fortsätta kompetensutveckla biblioteksmedarbetarna i Digitalt först vilket är en nationell satsning med fokus på kompetenshöjning inom digital kompetens. Detta för att kunna ge biblioteksbesökarna bättre stöd och hjälp
- tillhandahålla användarvänliga digitala tjänster och vägledning till allmänna digitala resurser
- bidra till att öka både kunskapen om informationsteknik och den digitala delaktigheten. Detta har stor folkbildande betydelse, och att göra alla delaktiga i den digitala utvecklingen är en viktig demokratifråga.

Nationella minoriteter samt personer med annat modersmål än svenska

Biblioteken ska ägna uppmärksamhet åt minoritetsspråken, och eftersom Östhammars kommun är ett finskt förvaltningsområde ska biblioteken främst uppmärksamma finsk kultur och litteratur.

Bibliotekens utbud ska stämma överens med närsamhällets efterfrågan och behov varför litteratur på andra språk som talas i kommunen ska erbjudas. Omvärldsbevakning och inköp sköts av bibliotekarie med särskilt språksansvar för biblioteken i kommunen.

Skolbibliotek

Skolbiblioteken regleras i skollagen (2010:800 2 kap 36§). Där anges att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Detta gäller även för de fristående skolorna.

Skolhuvudmännens utgångspunkt ska vara att skolbiblioteket är en rättighet för eleverna som ska anpassas efter deras förutsättningar och behov. Sedan är det rektors ansvar att se till att alla lärare på skolan använder skolbiblioteket regelbundet i sin undervisning. För att uppnå största möjliga likvärdighet mellan skolorna i kommunen är det viktigt att huvudmannen arbetar aktivt för att en samsyn mellan rektorerna råder. Användningen av skolbibliotek specificeras i läroplanerna som utfärdas av regeringen. I läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, reviderad 2017, står i del 2.8: Rektorns ansvar: ”ett särskilt ansvar för att (---) skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens”. I gymnasiets läroplan 2:6 står det samma sak under rektorns ansvar.

Skolinspektionen som har i uppdrag att följa skolornas arbete har ställt upp följande krav för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur samt möjlighet för elever att använda digitala hjälpmedel.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Skolbiblioteksverksamhet

Skolbibliotek finns idag på Bruksgymnasiet (inklusive vuxenutbildningen), Österbyskolan, Olandsskolan, Frösåkersskolan, Vallonskolan samt Öregrunds skola.

Skol- och gymnasiebibliotek är en pedagogisk resurs för undervisning och skolarbete som planeras och utgår utifrån respektive skolas identifierade utvecklingsområden. Skolbiblioteket är, enligt riktlinjerna i Lgr-12, en verksamhet och inte bara ett rum med böcker även om det fysiska biblioteket i sig är grundförutsättningen för ett fungerande skolbibliotek.

Skolbiblioteket blir en viktig plats för elever och personal som vill hitta en lugn och inlärningsvänlig oas i en skolmiljö som annars kan vara bullrig och stressig. Även läroplanen för gymnasieskolan betonar vikten av ett väl fungerande skolbibliotek. Där står det att det är rektors ansvar att skolbiblioteket används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens. Samarbete mellan lärare och skolbibliotekarier bidrar till att elever får bättre förutsättningar att lära sig. Ett tydligt exempel är att en god läsförmåga är en nyckelfaktor till framgång i samtliga skolämnen. Biblioteksvisningar, bokprat för klasser och undervisning i källkritik är exempel på sådana samarbeten.

Digitala resurser som talböcker via Legimus tillhandahålls också av skol- och gymnasiebiblioteken.

Skolbibliotekens fokusområden

Alla elever i kommunen ska ha tillgång till skolbibliotek enligt skollagen. Skolbiblioteket har en viktig pedagogisk uppgift att fylla när det gäller läsande, men också för att stärka elevers kompetenser i bland annat informationssökning, digital kompetens och källkritik. När det gäller informationssökning, digital kompetens och källkritik finns förbättringspotential. Här kan skolbibliotekarierna få bättre förutsättningar genom de lokala planerna som ska upprättas på varje skola.

Skolbibliotekens arbete stärks genom:

- en handlingsplan för hur skol- och folkbiblioteken ska samverka. En sådan ska göras så snart biblioteksplanen är färdig
- en gemensam strategi för Sektor bildning och Sektor samhälle som gäller läsfrämjande för barn och unga. Denna strategi ska presenteras i ovan nämnda handlingsplan
- fortbildning av skolbibliotekarierna
- att respektive skola upprättar en lokal plan för hur biblioteket ska användas utifrån skolans utvecklingsbehov och möjligheter
- att de lokala handlingsplanerna garanterar en fortsatt strukturerad verksamhet oavsett om skolbibliotekarien eller skolledningen på en skola byts ut
- att det finns en samverkan mellan rektorerna och ansvariga för folkbiblioteken
- Skoleleverna är framtidens biblioteksanvändare!

Samverkan

Biblioteken samverkar med andra sektorer och enheter som skolor, förskolor, introduktionsenheten och Sektor omsorg.

Inom Språknätet, Region Uppsalas länsövergripande samverkan, samarbetar bibliotekarier, BHV-sjuksköterskor(barnhälsovård), förskollärare och logopedier kring små barns språkutveckling.

Bibliotekspersonal deltar i regionbibliotek Uppsalas lärtillfällen, projekt och seminarier. Regionbibliotekets nätverk för bibliotekscheferna och barn- och ungdomsbibliotekarier och tillgänglighetsansvarig är andra forum för samarbete.

Kontinuerlig fortbildning ska ske för folkbibliotekspersonalen tillsammans med skolbibliotekspersonalen, dels inom olika fokusområden men även inom generell biblioteksverksamhet för att förbättra förutsättningarna för ökat samarbete.

Styrande dokument förutom bibliotekslag och skollag

Internationellt antagna styrdokument

IFLA.s/UNESCOS Folkbiblioteksmanifest

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Nationellt antagna styrdokument

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk, 2009:724

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011

Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Regionalt antagna styrdokument

Kultur i hela länet – hela livet. Region Uppsalas kulturplan 2023-2026

Regional biblioteksplan för Uppsala län 2020-2023

Lokala styrdokument

Kommunfullmäktiges prioriterade mål 2015-2018, 2017 års revidering

Flerårsplan 2019-2021

Skolplan 2017-2022

Strategi för jämställdhetsintegrering

Policy för tillgänglighet

Äldreplan 2018-2022

Remiss - förslag till Friluftspolitiskplan för Östhammars kommun 2023-2024

Hej!

Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder och verksamheter och därför finns ett behov av en gemensam plan för arbetet. Kultur-och fritidsnämnden tar därför fram en Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun. Planen tas fram för de nämnder, sektorer och verksamheter inom Östhammars kommun som arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv.

Arbetet med friluftslivet genomförs också i stor utsträckning av och tillsammans med lokala och regionala organisationer. För att planen ska bli så bra som möjligt sänds den nu ut på remiss till berörda nämnder och organisationer, för att på så sätt samla in och omhänderta era synpunkter.

Om den Friluftspolitiskplanen

Planen tar utgångspunkt i kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden *en lärande kommun* och *en hållbar kommun* och knyter an till såväl lokala som regionala och nationella mål för friluftsliv och folkhälsa. Friluftslivet i Östhammars kommun ska vara tillgängligt för alla. Att vistas i naturen främjar hälsa och välmående och ett rikt friluftsliv främjar såväl folkhälsa som biologisk mångfald.

Syftet med friluftsplänen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Den friluftspolitiskplanen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning.

Dnr: KFN-2021-69
2022-06-02

Så här gör du för att ge synpunkter:

Vi tar gärna emot synpunkter på planen i första hand där ni anser er berörda, men synpunkter kring andra delar och kring helheten är också välkommet. Vi vill ha era synpunkter digitalt **senast den 12 september 2022**.

Svaren skickas till kulturochfritidsnamnden@osthammar.se I ämnesraden ange "Dnr KFN-2021-69 Remiss - Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024".

Planen skickas på remiss till; Barn- och utbildningsnämnden, Bygg- och miljönämnden, Kommunstyrelsen, Socialnämnden och Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta samt externa lokala och regionala organisationer enligt bifogad lista.

Vad händer sen?

Inkomna remissvar sammanställs efter remissperioden till Kultur- och fritidsnämnden och ett slutligt förslag till friluftspolitiskplan arbetas fram. Slutlig version av Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024 beslutas av kultur- och fritidsnämnden i oktober för att därefter antas i kommunfullmäktige i december 2022.

Vid frågor kontakta oss gärna via kulturochfritidsnamnden@osthammar.se

Välkomna med ert remissvar!

Caroline Henning, på uppdrag av Kultur- och fritidsnämnden

Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	Nytt styrdokument
Gäller för	X
Dokumentansvarig	X

Innehåll

Inledning.....	3
Friluftsliv i Östhammars kommun	3
Friluftspolitiskplan	5
Åtgärdsplan	6
Lästips	7

Remiss

Inledning

Tillsammans är vi många inom Östhammars Kommun som på olika sätt arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv. Såväl kommunala verksamheter som lokala och regionala organisationer möjliggör att så många som möjligt kan ta del av naturen och dess effekter för hälsa och välmående. Friluftslivet berör fler av kommunens nämnder och verksamheter och därför behöver vi samordna oss. Med en gemensam plan för arbetet kan vi jobba systematisk mot lokala behov och med rätt saker. Vilket gör att vi kan förvänta oss att uppnå våra mål på ett resurseffektivt sätt och med god effekt för invånare och besökare.

Kultur-och fritidsnämnden tar därför fram *Friluftspolitiskplan för Östhammars Kommun 2023-2024*. Friluftsplänen är framtagen för de nämnder, sektorer och verksamheter inom Östhammars kommun som arbetar för ett attraktivt och tillgängligt friluftsliv. Eftersom friluftslivet berör fler än ett verksamhetsområde antas planen av kommunfullmäktige.

Syftet med friluftsplänen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Friluftsplänen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning.

Friluftsliv i Östhammars kommun

Friluftslivet i Östhammars kommun ska vara tillgängligt för alla. Att vistas i naturen främjar hälsa och välmående och ett rikt friluftsliv främjar såväl folkhälsa som biologisk mångfald. Ett rikt och tillgängligt friluftsliv skapar både en attraktiv boendemiljö och attraktiva besöksmål. Vi använder Naturvårdsverkets definition för friluftsliv: *”Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling.”* Östhammars Kommun har med sina 400 mil av strandlinjer och mångfald av öar gott om platser för friluftsliv vid både sjö och skog. Inom kommunen finns även 40 naturreservat och 13 friluftsbad. Kommunens verksamheter har i samverkan med Upplandsstiftelsen iordningställt sju smultronställen, som är utflyktsmål med höga natur- och kulturvärden. Inom kommunen finns 10 kilometer kommunala elljusspår och flertal vandringsleder. Vikingaleden och Upplandsleden är två långa vandringsleder som går genom kommunen. Här finns även ett flertal kortare vandringsleder som exempelvis Harvikaleden och Vallonstigen. Spritt över kommunen finns 35 lekplatser och 55 allmänna grillplatser varav 13 är belagda med vindskydd och eller mullekojor. Dessa platser är viktiga för att boende och besökare ska kunna ta del av naturens hälsofrämjande effekter i sin boende- och vardagsmiljö.

Naturvårdsverket lyfter att det finns olika typer av naturområden som är viktiga för friluftslivet. Under 2021 genomfördes en inventering och en klassificering av dessa naturområden i Östhammars kommun. Följande naturområden identifierades som viktiga för friluftslivet i kommunen:

- Bostadsnära lek- och rekreationsområden, som är park och/eller natur för lek- och rekreation som finns inom gångavstånd från bostad, skola, förskola eller äldreboende.
- Tätortsnära natur, som omfattas av natur-och skogsområden inom 3 km från bebyggelse.

- Tätortsnära friluftsområden, vilket innebär större naturområden som är iordningställda för friluftsliv och som finns på gång- och cykelavstånd från bebyggelse.
- Långa leder för vandring, cykling, paddling eller ridning.

Inventeringen visade att Östhammars Kommun har gott om tätortsnära friluftsområden och långa leder för vandring. Medan bostadsnära lek- och rekreationsområden samt tätortsnära natur kunde utvecklas. Exempelvis visade inventeringen att Alundas tätortsnära natur hade stor utvecklingspotential.

Statistik från Naturvårdsverket (2021) visar att utövandet av friluftsliv i Sverige ser ungefär likadant ut som tidigare år men att det finns variationer mellan olika grupper i befolkningen. Vissa hinder för utövandet var: tidsbrist, avsaknad av någon att utöva friluftsliv med och brist på lämpliga platser. De tio nationella friluftsmålen handlar om att genomföra åtgärder så att förutsättningarna för friluftslivsutövandet förbättras. Särskilt målet *friluftsliv för god folkhälsa* (mål 9), handlar om att skapa förutsättningar för människor att på lika villkor vistas i naturen.

Vidare beskriver Naturvårdsverket att arbetet för friluftslivet knyter an till såväl de miljömässiga som sociala och ekonomiska delarna i arbetet med Agenda 2030. Östhammars Kommuns friluftspolitiskaplan kopplar särskilt an till *God hälsa och välbefinnande* (mål 3), *Minska ojämlikheter mellan och inom olika länder* (mål 10), *Hållbara städer och samhällen* (mål 11), *Hållbar konsumtion och produktion* (mål 12) samt *Ekosystem och biologisk mångfald* (mål 15).

Naturvårdsverket lyfter tio mål för det nationella arbetet för friluftslivet, där den här planen omfattar åtta av dessa mål. *Tillgänglig natur för alla* (mål 1) och *Ett rikt friluftsliv i skolan* (mål 8) är fokusområden för planperioden.

Nationella mål

Mål 1 Tillgänglig natur för alla

Mål 2 Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet

Mål 3 Allemansrätten

Mål 4 Tillgång till natur för friluftsliv

Mål 5 Attraktiv tätortsnära natur

Mål 8 Ett rikt friluftsliv i skolan

Mål 9 Friluftsliv för god folkhälsa

Mål 10 God kunskap om friluftslivet.

Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling (mål 6) samt *Skyddade områden som resurs för friluftslivet* (mål 7) omfattas av andra styrdokument och samverkansstrukturer inom kommunen.

Friluftspolitiskplan

Friluftspanen tar utgångspunkt i kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområden *en lärande kommun* och *en hållbar kommun*. Planen knyter an till såväl nationella som regionala och lokala mål för friluftsliv och folkhälsa. Till exempel till kommuns antagna *Hållbarhetslöften*. Syftet med friluftspanen är att främja hälsa och välmående och göra Östhammars kommun till en attraktiv plats att leva och vistas på. Målet är att göra friluftslivet mer tillgängligt för invånare och besökare. Friluftspanen består av en tvåårig tidplan med fokusområden, åtgärder och ansvarsfördelning. Målet mäts med en rankinglista från Naturvårdsverket och genom aktiviteter i åtgärdsplanen.

En projektorganisation är tillsatt på tjänstemannanivå med styrgrupp, referensgrupp och projektledare. *Styrgruppen* består av Sektor Samhälles sektorchef, verksamhetschefer och enhetschef fritid. Styrgruppen ansvarar för att en projektorganisation finns utsedd och stödjer arbetet med planen (omfattning, innehåll syfte, mål och tidplan). Styrgruppen ska årligen få ta del av uppföljning av planen och dess åtgärder.

Referensgruppen Naturnavet, är ett internt samarbetsforum för naturvård och friluftsliv. I gruppen ingår tjänstepersoner som i sitt dagliga arbete arbetar med naturvård och friluftsliv samt förvaltning och avtal gällande natur- och friluftsområden på olika sätt. Främst berörs verksamheterna Attraktivitet och Växande inom sektor Samhälle. Gruppen ska bidra med ämneskunskap och kan utgöra plattform för att kommunicera och förankra planen såväl internt som externt.

Projektledare: Tjänsteperson (fritidsenheten, Samhälle) ansvarar för att ta fram underlag till såväl styrgrupp som referensgrupp och driver projektet framåt genom att föreslå tidplan och hålla kontakt med styr- och referensgrupp. Projektledaren ska ta fram en kommunikationsplan och ansvara för den samlade kommunikationen under framtagandet av planen. Projektledaren ska också ansvara för att åtgärderna i planen sätts i verket och följs upp.

Fokusområden för planperioden 2023-2024

Tillgänglig natur för alla

Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Det handlar också om att bevara och sköta om naturen och friluftsområden på ett långsiktigt och hållbar sätt.

Ett rikt friluftsliv i skolan

Sveriges barn och unga ska inom skolans verksamhet ha möjlighet att ta del av olika natur- och kulturmiljöer för upplevelser och rekreation. För att skapa goda förutsättningar för friluftsliv i skolan behövs att natur finns i närheten av skolan.

Samverkan

Med samverkan avses den samverkan som sker inom och mellan kommunens sektorer och verksamheter och mellan kommunen och andra organisationer.

Upplandstiftelsen är en etablerad aktör inom natur- och friluftsliv som Östhammars kommun har flera pågående samarbeten med. Länsstyrelsen i Uppsala län är en också en viktig samverkansaktör för Östhammars kommun.

Budget

Åtgärderna i planen bör om möjligt finansieras inom ordinarie verksamhetsram. Vid utökad verksamhet ska kartläggning av medfinansiering göras som inkluderar beräkning av utökad driftbudget.

Uppföljning

Friluftsplänen är tvåårig och följs upp årligen av styrgruppen. Ett nyckeltal är valt för att följa utvecklingen av friluftsplänen och det är Sveriges friluftskommun 2021 (Naturvårdsverket). Östhammars Kommun hade år 2021 ranking 63 av landets 290 kommuner.

Åtgärdsplanen följs upp kontinuerligt av projektledaren via ordinarie verksamhetsuppföljning i kommunens digitala verktyg Stratsys.

Åtgärdsplan

Åtgärderna i planen baseras på:

- Inventeringen av natur och friluftsområden från 2021
- Planens fokusområden
- Resultat av webbenkät riktad till medborgare och föreningsliv, om friluftslivet i Östhammars Kommun
- Resultat av enkätundersökning riktad till förskola och grundskola, om förutsättningar och utvecklingsbehov för att genomföra friluftsliv inom verksamheterna

Sju åtgärder identifierades och utgör åtgärdsplanen (se nedan). Ansvarig funktion ska tillsammans med utpekad samverkanspart omsätta åtgärderna till aktiviteter som ryms att genomföra inom planens giltighetstid 2023-2024. Skuggade fält är pågående processer.

Åtgärdsplan

Åtgärd	Ansvar	Samverkanspart
1. Remiss 7juni-12september 2022	KFN	Kommunens övriga nämnder, lokala och regionala organisationer inom friluftsliv
2. Undersök hur närområdet vid kommunens förskoleverksamhet kan förbättras, med målet att alla förskolorna ska ha möjlighet att samlas i naturen. Det kan handla om att säkerställa grillplats, bänkar och vindskydd inom 300m avstånd.	Samhälle, Fritidsenheten	Bildning, verksamhetschef Samhälle, Utemiljö

3. Stärka aktivitetsutbudet för grundskolans friluftsliv. Genom att tillsammans med respektive skola, utifrån enkätsvaren, undersöka hur aktivitetsutbudet för grundskolans friluftsliv kan förstärkas. Gärna i samverkan med lokala eller regionala organisationer.	Samhälle, Fritidsenheten	Bildning, sektorchef och rektorerna
4. Undersöka möjligheterna till att tillgängliggöra de kommunala Smultronställena så att alla kan ta del av naturen. Detta avser; Krutudden, Tallparken, Vällensbadet, Aspbo samt Gimobadet.	Samhälle, Fritidsenheten	Verksamhetsstöd, Fastighet: verksamhetschef och driftchef.
5. Förstärka arbetet med kommunikation av friluftslivet genom att ta fram och implementera en kommunikationsplan. Planen ska inkludera kommunikation av allemansrätten och lagen om rökfria miljöer.	Samhälle, Fritidsenheten	Referensgrupp
6. Utveckla och stärk samverkan med lokala och regionala organisationer med syfte att stärka friluftslivet i Östhammars kommun	Samhälle, Fritidsenheten	Lokala och regionala organisationer inom friluftsliv
7. Analysera ytterligare behov av åtgärder, baserade på inventeringen av natur-och friluftsliv.	Samhälle, Fritidsenheten	Referensgrupp samt Bildning, Verksamhetsstöd och Omsorg

Lästips

Läs mer om friluftsliv och Agenda 2030 på:

[Naturvårdsverket](#)

[Agenda 2030, Globala målen](#)